

İlgili Kanun / Madde
1475 S. İşK/14
7036 S. İşMK/3
6100 S. HMK/369-371

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/4482
Karar No. 2024/8258
Tarihi: 14.05.2024

- ARABULUCULUK KURUMUNUN İŞÇİNİN ALEYHİNE YORUMLANMASININ DOĞRU OLMADIĞI
- DAVA ŞARTI OLARAK ARABULUCULUĞU AĞIR ŞARTLARA BAĞLANMASININ İŞÇİLİK ALACAKLARINDA HAK KAYIPLARINA NEDEN OLACAK SORUNLARA YOL AÇABİLECEĞİ
- ARABULUCULUK SON TUTANAĞINDA ANLAŞMA SAĞLANAN VEYA SAĞLANMAYAN ALACAK VE TAZMİNATLARININ TEK TEK BELİRTİLMEMESİ HALİNDE DAVA ŞARTI ARABULUCULUK KOŞULUNUN GERÇEKLEŞMEMİŞ OLACAĞI

ÖZETİ: İşçinin, hak ve alacaklarını en kısa sürede ve en basit yoldan almasını sağlamaya yönelik getirildiği anlaşılan arabuluculuk kurumun, işçinin aleyhine yorumlanması doğru olmaz. Aksine 7036 sayılı Kanun’un gerekçesinde belirtildiği gibi zayıf konumda olan işçinin korunması esastır. Kaldı ki arabuluculuğa başvurma işçi açısından olduğu gibi işveren açısından da zorunluluktur.

Anayasa Mahkemesi, dava şartı olarak arabuluculuğa dair yasal düzenlemenin iptali isteğiyle ilgili olarak verdiği kararında düzenlemenin hak arama hürriyeti ve bu kapsamda mahkemeye erişim hakkına getirilen bir sınırlama niteliğinde olduğunu kabul etmiş; ancak “Arabuluculuğa başvuru zorunluluğunun, kişilerin hak

aramalarını imkânsız hâle getiren veya aşırı derecede zorlaştıran etkisiz ve sonuçsuz bir sürece neden olmadıkça hak arama hürriyetinin özüne dokunduğu söylenemez” şeklindeki gerekçeyle bir çeşit sınır tayin etmiştir (Anayasa Mahkemesi, 11.07.2018 tarihli ve 2017/178 Esas, 2018/82 Karar sayılı karar).

Dava şartı olarak arabuluculuğun ağır koşullara bağlanması ve birkaç defa bu yola başvurulmasının gerekliliğine dair uygulama, işe iade davalarında hak düşürücü süre sorunlarının yaşanmasına, tazminat ve alacaklar yönünden alacağın kısmen zamanaşımına uğramasına, birden fazla arabuluculuk ücretlerinin yargılama giderlerine eklenmesiyle bu yöndeki sorumluluğun taraflara paylaştırılmasında tereddütlere ve en nihayet arabulucunun sorumluluğuna neden olabilecektir.

Bu tür anlaşmazlıklara ve tereddütlere meydan verilmemesi için arabuluculuk tutanağında tarafların anlaştıkları ya da anlaşamadıkları alacak kalemleri tek tek belirtilmelidir.

Dairemizce; dava şartı arabuluculuk uygulamalarında başlangıçta hem talepte bulunanlar ve hem de arabulucular tarafından yapılan bu tür hatalar tarafların mağduriyetlerine sebebiyet verdiği gibi arabuluculuk uygulamasının amaçlandığı gibi uygulanmasına engel olduğundan arabuluculuğa hangi konularda başvurulduğuna ilişkin başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018 tarihine kadar arabuluculuk anlaşamama tutanağında arabuluculuğa konu alacaklar tek tek belirtilmeden “işçilik alacakları” veya “işçi işveren uyuşmazlığı” gibi soyut ifadeler kullanılmış ise taraflar arasındaki işçilik alacaklarının tamamının arabuluculuğa konu edildiğinin kabul edilmesi gerektiği görüşü benimsenmiştir.

Başka bir deyişle başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018 tarihinden önceki dönem için taraflardan kaynaklanmayan bu tür uygulama hataları aşılarak arabuluculuk müessesinin amaca uygun yürütülmesi sağlanmalıdır.

Başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018

tarihinden sonraki başvurularda ise hangi alacak veya tazminat kalemleri konusunda anlaşma sağlandığı veya sağlanmadığını açıkça belirtmeyen son tutanağa göre dava şartının gerçekleştiği kabul edilemeyecektir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalı vekilince istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verilmiştir.

Davalı vekilince temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasının istenilmesi üzerine, işin duruşmaya tâbi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 14.05.2024 Salı günü tayin edilerek taraflara tebligat gönderilmiştir.

Duruşma günü davalı vekili Avukat Melis Genç ile davacı vekili Avukat Ezgi Çamgeldiler.

Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verildi.

Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı işverenin yurt dışı şantiyelerinde çalıştığını, iş sözleşmesinin haksız olarak feshedildiğini, ücretinin bir kısmının banka aracılığı ile kalan kısmının elden ödendiğini, haftanın 7 günü 07.00-18.00 saatleri arasında çalıştığını, iş yoğunluğuna göre 18.00'den aşağı olmamak üzere saat 23.00'e kadarda çalışmasının olduğunu, yıllık ücretli izinlerinin kullanılmadığını, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalıştığını belirterek kıdem ve ihbar tazminatları ile fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ve yıllık ücretli izin alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının iş sözleşmesinin iş bitimi nedeniyle sonlandırıldığını, ihbar öneli kullanıldığını, ihbar tazminatı hakkı doğmadığını, hiçbir alacağının kalmadığını, davacının imzasını taşıyan ibranamedeki tüm alacaklarının ödendiğini, alacakların zamanaşımına uğradığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının iş sözleşmesinin davalı tarafından haksız olarak feshedildiği, yıllık ücretli

izin alacağıının bulunmadığı, davacının tanık anlatımlarıyla fazla çalışma, hafta tatili ve ulusal bayram genel tatil günlerinde çalışma yaptığını kanıtladığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davalı vekili; davacı ile menfaat birliği içinde bulunan tanığın beyanının dikkate alınmaması gerektiğini, davacının yaptığı fazla çalışma, hafta tatili ve ulusal bayram ve genel tatil çalışmalarının bordrolarda tahakkuk ettirilerek davacıya ödendiğini ve davacının bakiye alacağını bulunmadığını, davacının aylık ücretinin imzalı bordrolarda belirtilen tutar kabul edilmesi gerektiğini, davacının imzaladığı ibraname ile müvekkili Şirketten herhangi bir alacağının kalmadığını kabul ettiğini, hükmedilen faiz türünün de haksız olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; bordro hilesi yapıldığı, davacının aylık ücretinin toplam bordro tahakkuku esas alınarak tespit edilmesinin yerinde olduğu, aynı nedenle imzalı bordrolardaki tahakkuklara itibar edilmeden fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil çalışmalarının tanık beyanları esas alınarak belirlenmesinde isabetsizlik olmadığı, kabul edilen çalışma düzeni diğer tanıklar ile dosya arasında bulunan işveren belgeleri ile desteklenmekte olup ispatın salt davacı ile menfaat birliği içinde bulunan tanık beyanına dayalı olmadığı, ibranamenin geçerlilik koşullarını taşımadığı, yabancı parayla ilgili yasal düzenleme ile talebe aykırı şekilde, Türk lirası için öngörülen yasal düzenlemeye dayanarak, yabancı paranın ödeme günündeki Türk lirası karşılığına en yüksek banka mevduat ve yasal mevduat faizi işletilmesinin hatalı olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tekrar ederek ayrıca uyuşmazlığa Kamerun hukukunun uygulanması gerektiğini, arabuluculuk dava şartının yerine getirilmediğini, davanın belirsiz alacak davası olarak açılmayacağını, vekâlet ücretinin artırılmasının aleyhe bozmaya aykırı olduğunu, hakkaniyet indirimi oranının düşük olduğunu belirterek temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık; uygulanacak hukuk, aylık ücret miktarı, iş sözleşmesinin davacının kıdem ve ihbar tazminatlarına hak kazanacak şekilde sona erip ermediği, fazla çalışma, hafta tatili ve ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışma olup olmadığı, hükmedilen faiz ve vekâlet ücreti ile dava konusu alacak talepleri bakımından dava şartı olarak arabuluculuk faaliyetinin usulüne uygun olarak yürütülüp yürütülmediği noktalarındadır.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

2. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un (5718 sayılı Kanun) 24 ve 27 nci maddeleri.

3. 4857 sayılı İş Kanunu'nun (4857 sayılı Kanun) 17, 32, 41, 44, 46, 47 ve 63 üncü maddeleri ile 4857 sayılı Kanun'un 120 nci maddesi atfıyla hâlen yürürlükte olan mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü maddesi.

4. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında, *“Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebi ile açılan davalarda arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.”* şeklinde düzenlemeye yer verilerek dava şartı olarak arabuluculuk öngörülmüştür. Maddenin yirmi birinci fıkrası uyarınca uygulanan 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise *“Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.”* denilmek sureti ile arabuluculuk faaliyetinin ne şekilde sürdürüleceği belirlenmiştir.

5. 6325 sayılı Kanun'un 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında *“Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşabildikleri, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarınca imzalanır.”* şeklinde düzenlemeye yer verilerek son tutanağın arabulucu tarafından düzenleneceği açıkça kurala bağlanmıştır.

6. 02.06.2018 tarihli ve 30439 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, başvurunun dilekçe ile veya bürolarda bulunan formların doldurulması suretiyle yahut elektronik ortamda yapılabileceği belirtilmiştir. Yönetmelik'in 20 nci maddesinde arabuluculuğun sona ermesi düzenlenmiş olup bu maddenin (3) üncü bendinde arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına tarafların karar vereceği ancak arabulucunun bu tutanak ve sonuçları

konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapacağı belirtilmiştir. Şu hâle göre son tutanağın tarafların beyanına göre oluşturulması asıl ise de arabulucunun tutanağın içeriği ve düzenlenme şekli konusunda tarafları bilgilendirmesi de gerekir.

7. 7036 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde, “*Dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin madde ile diğer düzenlemelerde iş yargısının temeli olan çabukluk, basitlik, emredicilik, zayıfın korunması ve ucuzluk ilkeleri ...*” dikkate alınmıştır.

3. Değerlendirme

1. 5718 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre hukuk seçimi, taraflarca açıkça yapılabileceği gibi zımnî olarak da yapılabilir. Yabancılık unsuru taşıyan bir iş sözleşmesinin varlığı karşısında, Türk hukukuna göre açılmış bir davada davalı tarafça en geç cevap dilekçesi ile yabancı hukukun uygulanması gerektiği yönünde itirazda bulunulmaması yahut en geç ön inceleme duruşmasında tarafların hukuk seçimi konusunda anlaşmamış olmaları durumunda, uyumsuzluğa uygulanacak olan hukukun Türk hukuku olarak zımnî seçilmiş olduğunun kabulü gerekir. Buna göre somut uyumsuzluğa Türk hukukunun uygulanmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

2. İşçinin, hak ve alacaklarını en kısa sürede ve en basit yoldan almasını sağlamaya yönelik getirildiği anlaşılan arabuluculuk kurumun, işçinin aleyhine yorumlanması doğru olmaz. Aksine 7036 sayılı Kanun'un gerekçesinde belirtildiği gibi zayıf konumda olan işçinin korunması esastır. Kaldı ki arabuluculuğa başvurma işçi açısından olduğu gibi işveren açısından da zorunluluktur.

3. Anayasa Mahkemesi, dava şartı olarak arabuluculuğa dair yasal düzenlemenin iptali isteğiyle ilgili olarak verdiği kararında düzenlemenin hak arama hürriyeti ve bu kapsamda mahkemeye erişim hakkına getirilen bir sınırlama niteliğinde olduğunu kabul etmiş; ancak “*Arabuluculuğa başvuru zorunluluğunun, kişilerin hak aramalarını imkânsız hâle getiren veya aşırı derecede zorlaştıran etkisiz ve sonuçsuz bir sürece neden olmadıkça hak arama hürriyetinin özüne dokunduğu söylenemez*” şeklindeki gerekçeyle bir çeşit sınır tayin etmiştir (Anayasa Mahkemesi, 11.07.2018 tarihli ve 2017/178 Esas, 2018/82 Karar sayılı karar).

4. Dava şartı olarak arabuluculuğun ağır koşullara bağlanması ve birkaç defa bu yola başvurulmasının gerekliliğine dair uygulama, işe iade davalarında hak düşürücü süre sorunlarının yaşanmasına, tazminat ve alacaklar yönünden alacağın kısmen zamanaşımına uğramasına, birden fazla arabuluculuk ücretlerinin yargılama giderlerine eklenmesiyle bu yöndeki sorumluluğun taraflara paylaştırılmasında tereddütlere ve en nihayet arabulucunun sorumluluğuna neden olabilecektir.

5. Bu tür anlaşmazlıklara ve tereddütlere meydan verilmemesi için arabuluculuk tutanağında tarafların anlaştıkları ya da anlaşamadıkları alacak kalemleri tek tek belirtilmelidir.

6. Dairemizce; dava şartı arabuluculuk uygulamalarında başlangıçta hem talepte bulunanlar ve hem de arabulucular tarafından yapılan bu tür hatalar tarafların mağduriyetlerine sebebiyet verdiği gibi arabuluculuk uygulamasının

amaçlandığı gibi uygulanmasına engel olduğundan arabuluculuğa hangi konularda başvurulduğuna ilişkin başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018 tarihine kadar arabuluculuk anlaşamama tutanağında arabuluculuğa konu alacaklar tek tek belirtilmeden “işçilik alacakları” veya “işçi işveren uyumsuzluğu” gibi soyut ifadeler kullanılmış ise taraflar arasındaki işçilik alacaklarının tamamının arabuluculuğa konu edildiğinin kabul edilmesi gerektiği görüşü benimsenmiştir.

7. Başka bir deyişle başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018 tarihinden önceki dönem için taraflardan kaynaklanmayan bu tür uygulama hataları aşılarak arabuluculuk müessesinin amaca uygun yürütülmesi sağlanmalıdır.

8. Başvuru formu uygulamasının başladığı 02.06.2018 tarihinden sonraki başvurularda ise hangi alacak veya tazminat kalemleri konusunda anlaşma sağlandığı veya sağlanmadığını açıkça belirtmeyen son tutanağa göre dava şartının gerçekleştiği kabul edilemeyecektir.

9. Somut uyumsuzlukta Yönetmelik yürürlük tarihinden sonra davacı vekili tarafından yapılan arabuluculuk başvurusunda uyumsuzluk konuları dava konusu alacaklar olarak işaretleme yapılmıştır. 17.03.2020 tarihinde düzenlenmiş “*Hukuk Uyumsuzluklarında Dava Şartı Arabuluculuk Son Tutanağı*”nda ise arabuluculuk konusu uyumsuzluklar; “*işçi-işveren ilişkisinden kaynaklanan alacaklar*” olarak belirtilmiştir. Görüldüğü gibi son tutanakta, dava konusu alacaklar bakımından anlaşma sağlandığı veya sağlanmadığı açıkça belirtilmemiş olup dava şartı olan arabuluculuk faaliyeti yerine getirilmediğinden dava konusu talepler yönünden davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken esasa girilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Davalı yararına takdir edilen 17.100,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davacı tarafa yükletilmesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

14.05.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.